

Rimpelroos

Laatste update: 1 augustus 2020

Rimpelroos in een duingebied in Schotland. Foto: Rosser 1954

Wat is de rimpelroos?

De rimpelroos (*Rosa rugosa*) is een rozensoort die oorspronkelijk uit oost-Azië komt. Het natuurlijke leefgebied bestaat uit kustgebieden, vooral zandduinen. De rimpelroos groeit goed op droge, kalkrijke bodems. Ook is de soort behoorlijk zouttolerant.

De rimpelroos heeft 7-9 sterk rimpelige deelblaadjes, die van onderen dicht behaard zijn. De bloeitakken zijn bezet met grotere, kleinere en naaldvormige stekels. De bottels hebben geen klieren en zijn meestal breder dan hoog.

Wat is het effect van deze invasieve exoot?

De soort is in Nederland geïntroduceerd als tuinplant, en wordt nog steeds regelmatig aangeplant in tuinen, parken, plantsoen en wegbermen. Vooral in het duingebied is het een geliefde tuinplant en veelvuldig gebruikt in gemeentegroen vanwege zijn zouttolerantie, het vasthouden van zand samen met aantrekkelijke bloemen en bottels. Vanuit deze plekken is de soort verwilderd, en komt nu ook in natuurlijke gebieden voor. De rimpelroos kan

vooral in duingebieden en andere zandige plekken dichte begroeiingen vormen en andere soorten wegconcurreren.

De rimpelroos kan zich zowel seksueel als vegetatief voortplanten. Bij seksuele voortplanting maakt de soort in grote hoeveelheden vruchten aan, die door vogels gegeten worden, waarna de zaden over grote afstand verspreid kunnen worden. Vegetatieve voortplanting gebeurt via worteluitlopers, en dit stelt de soort in staat om dichte struwelen te vormen, waarin andere plantensoorten niet kunnen groeien.

Hoe kan de rimpelroos bestreden worden?

De bestrijding van de rimpelroos bestaat uit vier stappen:

1. Voorkomen
2. Vroegtijdig ontdekken en bestrijden eerste vestigingen,
3. Bestrijden van lokale populaties
4. Beheersen.

Deze stappen zijn in de onderstaande tabel samengevat en worden achtereenvolgens beschreven.

Populatiegrootte	Mogelijke aanpak	Opmerkingen
Kleine populatie (en mogelijk grotere populaties)	Bestrijding: uitgraven	Arbeidsintensief, controle/behandeling achteraf noodzakelijk, bij grootschalige afgraving kan verstuiwing optreden
Grote populatie	Beheer: Begrazen	Kan alleen d.m.v. geiten of schapen, over het algemeen niet voldoende om de soort uit te roeien. (Bij een gelokaliseerde, dichte begroeiing kan drukbegrazing over een periode van 4-5 jaar de soort uitroeien)
	Beheer: Snoeien	Moeilijk om rimpelloos uit te roeien d.m.v. snoeien, kan wel gebruikt worden om verdere verspreiding te voorkomen/verminderen
	Bestrijding: chemisch	Chemische bestrijding is door nieuwe wetgeving vanaf 1 april 2020 niet meer toegestaan.

1. Voorkomen

De rimpelroos komt al wijdverspreid in Nederland voor. Het is dus niet haalbaar om de kans op introductie in een gebied volledig uit te sluiten. Maar de kans op lokale introductie kan verkleind worden door met naburige terreineigenaren en gemeenten te overleggen om geen rimpelroos aan te planten en al aanwezige planten te verwijderen.

Foto: Johan van Valkenburg

2. Vroegtijdig ontdekken en bestrijden van eerste vestigingen

Vanwege de moeizame bestrijding van eenmaal gevestigde rimpelroosstruwelen kan het beste ingezet worden op de bestrijding van de eerste jonge vestigingen die dan door uitgraven kunnen worden verwijderd.

Uitgraven

De meest effectieve methode om rimpelroos weg te krijgen is om de planten, inclusief alle wortels, uit te graven. De kans is groot dat er delen van de wortels achterblijven. Hieruit zal hergroei plaatsvinden. Daarom is het noodzakelijk dat er nacontrole plaatsvindt, en dat alle hergroei, inclusief wortels, wordt uitgegraven en uitgezeefd. Dit moet herhaald worden totdat er zekerheid is dat er geen wortels meer in de grond zitten. Dit is een erg arbeidsintensieve methode.

Voor grote populaties kan ook met een graafmachine de volledige zandlaag, waarin de wortels voorkomen, afgegraven worden. Het afgegraven zand moet dan verzameld worden, en alle wortels moeten eruit worden verwijderd door te zeven. Ook deze methode moet opgevolgd worden met nabehandelingen tegen hergroei vanuit de wortelfragmenten.

Er moet in zandige gebieden rekening mee gehouden worden dat er na afgraven, kale zandgrond achterblijft, en er verstuiwing plaats kan gaan vinden. Er kan dus een slimme combinatie worden gezocht met verstuiwingsprojecten.

Chemisch

Chemische bestrijding is door nieuwe wetgeving vanaf 1 april 2020 niet meer toegestaan.

3. Bestrijden van lokale populaties

Snoeien of maaien

Herhaaldelijk snoeien of maaien (2-3 keer per jaar) kan helpen dat de soort niet verder uitbreidt. Om de soort uit te roeien is echter een intensieve behandeling nodig. In een gebied in Denemarken werd rimpelroos uitgeroeid door 5-10 keer te snoeien tijdens het groeiseizoen over een periode van twee jaar. Wel werden inheemse soorten hierdoor ook aangetast, waardoor het gebied zich ontwikkelde naar een soortenarm grasland.

4. Beheersen

Begrazing

Begrazing kan gebruikt worden om rimpelroos te beheersen, en in sommige gevallen kan het de soort bestrijden. Rimpelroos is voor de meeste grazers niet aantrekkelijk. Geiten en schapen lijken de meest effectieve soort vee te zijn voor begrazing van rimpelroos. Waar mogelijk is het verstandig de vegetatie eerst te maaien of te snoeien voorafgaand aan het inzetten van de begrazing. Om rimpelroos uit te roeien door middel van begrazing, is intensieve drukbegrazing over 4 tot 5 groeiseizoenen noodzakelijk. Zo'n begrazingsregime zal nadelige effecten hebben op andere aanwezige plantensoorten, en de vegetatie in het algemeen. Daarom is dit alleen haalbaar wanneer er sprake is van gelokaliseerde, dichte rimpelroos vegetaties. Als de rimpelroos meer verspreid is over een groter gebied, kan intensieve begrazing niet toegepast worden.

Over het algemeen is begrazing dus niet voldoende om de soort uit te roeien, maar het kan wel een beheersbare situatie creëren. ■

Foto: Johan van Valkenburg